

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 53

OSASTO: R₂

ASIA: f.

Pietarissa olevan pääkonsulinvirasta rap. n:o 1.

Pääkonsuli Idman.

7/4 1936.

Käsiroko

SUOMEN PÄÄKONSULINVIKASTO Pietarissa, huhtikuun 7 p:nä 1936.

PIETARI

N° 319

Ulkoasiainministeriölle.

20 258 fac.

36

11/4.36

Asia: Pääkonsulinviraston raportti N° 1.

53

R2 f

Ohellisena Pääkonsulinvirasto kunnioittaen lähettää Ministeriölle raporttinsa N° 1, joka sisältää asian:

"Ulkovaltain edustustojen asema Pietarissa".

Milo Alvan

Pääkonsuli.

RAPORTTI n:o 1

Pietari ssa 7 p:nä huhti kuuta 19 36.

Asia: Ulkovaltain edustustojen
 asema Pietarissa.

20 258 ke. 36
 4/4-36

53 R2 f

Täällä on kuluvan sesongin aikana voinut tehdä sen huomion, että venäläiset, Narkomindelin virkamiehiä lukuun ottamatta, eivät enää käy ulkovaltain edustajien kutsuissa ja päivällisillä. Suurihan ei venäläinen seurapirimme milloinkaan ole ollut, mutta vuosi sitten tapasi tällaisissa kutsuissa kuitenkin aina jonkun - satamapäällikön, ulkomaankaupan komissariaatin edustajan, Pietarin kaupungin kirjaston johtajan, eräitä tiedemiehiä j.n.e., mutta nyt on, ainakin tilapäisesti, kaikki kanssakäyminen lopussa. Keskustelin asiaa askettäin erään täällä kauan olleen, oloja hyvin tuntevan virkaveljeni kanssa, joka väitti, että puheenaoleva ilmiö ei ole pelkkä sattuma, vaan että asianomaisia on kielletty vastaanottamasta kutsuja ulkomaalaisten luokse. Tarkoituksena on entistäkin huolellisemmin isoloida täällä olevat ulkovaltain konsulaatit. Virkaveljeni oli askettäin yrittänyt kääntyä Eremitage'n johtajan puoleen eräässä aivan viattomassa, joittenkin taulujen vaihtoa koskevassa asiassa, mutta saanut vas-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

taukseksi, että heidän ei ole lupa antautua tekemisiin ulko-
maalaisten kanssa. Tämä diplomaattisten edustajien isoloinen
on omituisessa ristiriidassa sen seikan kanssa, että täällä
käyvät ulkomaalaiset liikemiehet yleensä kertovat nykyään ole-
van entistä helpompaa tavata tšekäläisiä viranomaisia ja "tulla
toimeen" heidän kanssaan.

Koskettelemanani ilmiön syynä on epäilemättä tämän suuren
ja mahtavan valtakunnan vallanpitäjien alituinen, paanillinen
pelko, nimenomaan vakoilun pelko, joka nykyhetken jännittyneen
suurpoliittisen tilanteen johdosta on kasvanut mielettömiin.
Enimmin pelätään tietenkin saksalaista spionageja, mutta raja-
ton epäluulo näkyy kohdistuvan yleensä kaikkiin ulkomaalaisiin.
En omasta kokemuksestani tunne Moskovan oloja enkä tiedä, onko
siellä voitu tehdä sama huomio, mutta olen kuullut (relata re-
fero) että Litvinoff hiljan olisi lausunut, että olisi parempi
jollei Venäjällä ensinkään olisi ulkovaltain edustajia, ne kun
vain sotkevat asioita.

Niilo / Luoma

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 53

OSASTO: P 2

ASIA: f

Pietarissa olevan pääkonsulinviraston raportti n:o 2

Varakonsuli Nyköp

21/8 1936

SUOMEN PÄÄKONSULIN VIRASTO

Pietarissa, elokuun 21 p:nä 1936.

N^o

716

Ulkoasiainministeriölle.

40/262 Tal. 1936	
22/8-36	53
53	R2

Asia: Pääkonsulinviraston raportti

N° 2.

Ohellisena Pääkonsulinvirasto kunnioittaen lähettää
Ministeriölle raporttinsa N° 2, joka sisältää asian

"Ilmapuolustusharjoitukset Pietarissa".

Johan Jyhanmaa
Varakonsuli.

Liitteenä: raportti N° 2.

PÄÄKONSULIN VIRASTO.

P I E T A R I

SSA OLEVA ~~LAHJOUSTO~~

Salainen.

RAPORTTI n:o 2.

Pietari ssa 21 p:nä e l o kuuta 19. 36.

Asia: Ilmapuolustusharjoitukset
Pietarissa.

Kuluvan kuun 14 päivänä alkoivat Pietarissa suuret il-
matorjuntaharjoitukset, jotka kestivät elokuun 20 päivään saak-
ka. Harjoituksia seuraamaan olivat Moskovasta saapuneet m.m.
sotakomissari Voroshilov, yleisesikunnan päällikkö Jegerov ja
ratsuväen tarkastaja Budjennyi.

Harjoitusten päätehtävänä oli siviiliväestön kouluttami-
nen ilmahyökkäyksen varalta, jolloin erikoista huomiota kiin-
nitettiin asukkaitten suojelemiseen kaasupommien vaikutuksilta.
Kaasunaamareita oli jaettu paitsi järjestysviranomaisille myös
kin kaupungin virkamiehille, satama- ja rautatievirkailijoille,
tärkeimpien tehtaiden työläisille, taloudellisten järjestöjen
virkailijoille, sairaaloiden henkilökunnalle, palokunnalle y.m.
Siviiliväestölle oli annettu tarkat toimintasuojat mahdollisen
hälytyksen varalta. Kaupungin yläpuolella havaittiin toistakym-
mentä kiintopalloa kuuntelulaitteineen, joiden avulla puolustuk-
sen johto jo hyvissä ajoin sai tiedon vihollisten lentokonei-
den lähestymisestä. Kaupungin tehtaitten annettua hälytysmer-
kin sireeneillään pysähtyi katuliikenne kokonaan ja yön aikana

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

sammutettiin tai peitettiin kaikki valot. "Pommiräjähdykset" osoitettiin erivärisillä rakateilla. Kaasupommien räjähtäessä kutsuttiin paikalle erikoinen kaasuosasto, jonka piti puhdistaa "saastutettu" alue myrkyllisistä aineista. Harjoitusten aikana suoritettiin lukuisia ilmahyökkäyksiä kaupunkia vastaan sekä päivällä että yön aikana. Näihin hyökkäyksiin osallistui toista sataa lentokonetta Pietarin varuskunnan lentovoimista.

* * *

Äskeisten ilmatorjuntaharjoitusten yhteydessä julkaistiin Pietarin lehdissä kommunistipuolueen Pietarin komitean sihteerin Shdanoffin kaupungin asukkaille osoittama puhe, joista seuraavat tšekäläisille mielialoille kuvaavat sanat lainattakoon:

"Leningrad on, lausui puhuja m.m., Neuvostoliiton tärkein taloudellinen ja poliittinen keskus, ja se sijaitsee ainoastaan muutamien kymmenien kilometrien etäisyydellä rajalta.

Sen johdosta vastumme maata kohtaan mallikelpoisen ilmatorjunnan luomisessa on erinomaisen suuri. Velvollisuutemme puoltaa ja hallitusta kohtaan on uupumattomalla bolshevistisellä työllä muuttaa Leningrad puolustuksen lujaksi valloittamattomaksi linnakkeeksi".

Viimeksimainitun päämäärän saavuttamiseksi onkin neuvostohallitus viime vuosina uhrannut valtavia rahamääriä. Koska nämä varustelut Pietarin alueella saattavat olla maallikollekin mielenkiintoisia, annettakoon seuraavassa muutamia esimerkkejä niistä.

Kannaksella on paraikaa käynnissä suuria linnoitustöitä ja tarkoituksena on muuttaa koko Venäjän puoleinen kannas vahvaksi linnoitusvyöhykkeeksi. Tätä taustaa vastaan on myöskin viimeisiä karkoituksia Inkeristä katsottava. Kannaksella rakennetaan edelleen strategista rataa Dibunin asemalta Valkeasaa - ren radalla Perin asemalle Toksovan radalla. Peristä taas kulkee jo pari vuotta sitten valmistunut rata Miikkulaisiin Laatokan rannikolla, joten kohta saadaan suora rautatieyhteys kannaksen poikkisuuntaan Dibunista - Miikkulaisiin.

Edelleen mainittakoon, että niin hyvin kannaksella kuin Pietarin ympäristössä yleensä - kuten Tsarskoje Selossa, Pietarhovissa, Strelnessa y.m. - rakennetaan lukuisia uusia kasarmeja, joten Pietarin varuskunnan joukkojen lukumäärää ilmeisesti aiotaan tuntuvasti lisätä.

Pietarin kaupungin lentovoimia on viime aikoina huomattavasti vahvistettu. Suuret lentotukikohdat kaupungin pohjoispuolella, Pietarhovissa, Tsarskoje Selossa, Krasnogvardeiskissa y.m. eivät enää riitä, vaan uusia sotilaslentokenttiä rakennetaan eri paikoilla kaupungin ympäristössä.

Rservien kouluttamiseksi lentoaseelle on useimmissa tehtaissa muodostettu "siviili" - lentokerhoja, joiden jäsenet saavat täydellisen lento-opetuksen. Äskettäin sai Pietarissa 200 siviililentäjää lentosertifikaattinsa. Liitolentoa sekä laskuvarjohyppyjä harjoitellaan myöskin ahkerasti näissä lentokerhoissa. Tässä yhteydessä mainittakoon vielä eräs kuvaava seikka. Äskettäin sai toistakymmentä Pietarin yliopiston ylioppilasta määräyk-

sen keskeyttää opintonsa, ja heidät komennettiin lentokouluun neljäksi vuodeksi. Tämän koulun käytyään koroitetaan heidät lentoupseereiksi ja he jäävät vakituisesti armeijan palvelukseen.

Merivarustusten alalta mainittakoon, että Pietarissa tällä hetkellä viimeistellään kahta uutta hävittäjää, uppoumaltaan toista tuhatta tonnia. Edelleen on Pietarin veistämöillä par aikaa rakenteilla toista kymmentä sukellusvenettä, joiden uppouma vaihtelee 500 - 1.000 ^{tonnin} välillä. Sukellusveneiden rakennusaika on alle vuoden, ja niin pian kun yksi vene on laskettu vesille ja paikka telakalla vapautuu, ryhdytään heti rakentamaan toista. Näin ollen kasvaa Neuvostoliiton sukellusvenelaivasto, joka jo tällä hetkellä lienee huomattava, erinomaisen nopeasti.

Kuten ylläolevista esimerkeistä selviää varustaudutaan Pietarissa kuumeisella kiireellä maassa, ilmassa ja merellä. Varustelut eivät myöskään voi olla painamatta leimaansa kaupungin elämään. Kaikkiällä tiukennetaan oloja ja G.P.U:n agentit ovat tavallista vilkkaammassa toiminnassa. Viranomaisten epäluuloisuus ulkomaalaisia kohtaan kasvamistaan kasvaa.

Johan Ryferson
Varakonsuli.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 53

OSASTO: R2

ASIA: f

Pietarissa olevan pääkonsulinviraston raportti n:o 3.

Pääkonsuli Edman

10/9 1936.

SUOMEN PÄÄKONSULINVIKASTO Pietarissa, syyskuun 11 p:nä 1936.

N^o

811.

Ulkoasiainministeriölle.

47 / 263 Val. S - 36.		
12/9. 36	?	
53	R 2	f

Asia: Pääkonsulinviraston
raportti N° 3.

Ohellisena Pääkonsulinvirasto kunnioittaen lähettää
Ministeriölle raporttinsa N° 3, joka sisältää asian:
"Joukkovangitsemiset Pietarissa".

Milo Heimon
Pääkonsuli.

PÄÄKONSULIN VIRASTO.

P I E T A R I

SSA OLEVA LAHEYSTO.

Salainen.

RAPORTTI n:o 3.

Pietari ssa 10 p:nä syys kuuta 19 36.

47/263 Gal. 8 36.

Asia: Joukkovangitsemiset Pieta-
rissa.

12/9-36

50

R2

Vaikkakin Suomen lehdistössä askettain näkyneet tiedot vakavista melskeistä, vieläpä kapinayrityksistä pitkin Neuvos - tolittoa ovat, kuten usein ennenkin, vahvasti liioiteltuja tai kokonaan perää vailla, on kuitenkin totta, että täällä Trotski-Sinovjevin kutun aikana ja jälkeen on toimeenpantu tavallista suurempia vangitsemisia, ei vähimmin Pietarissa. Lehdet eivät toistaiseksi ole hiiskuneet näistä vangitsemisista sanaakaan, joten niiden laajuutta ei voi tarkalleen arvioida, mutta mikäli eri tahoilta olen kuullut, ovat ne kyllä las - kettavissa useissa tuhansissa. Pidätyksiä on tietääkseni tapah - tunut varsinkin tehtaissa - mikä sekin on todistus siitä tosiasiasta, että tehdastyöväestö ei enää, tai ainakaan tällä hetkellä, ole hallituksen vahvin tuki - ja on niiden uhrik - si joutunut etupäässä juutalaisia, jotka aikaisemmin ovat ol - leet tunnettuja erittäin aktiivisina kommunisteina. Joukossa on kyllä muunkinlaista väkeä; olen kuullut eräältä venäläiseltä yksityishenkilöltä, että vangittuna on m.m. Pietarin operetti - teatterin johtaja, jonka ei tiedetä erikoisemmin harrastaneen

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi - tuksiin.

politiikkaa, mutta jota nyt syytetään trotskilaisuudesta, joten apaja on sekä runsas että kirjava.

Siinä Suomenkin lehdissä kierrelleessä uutisessa, että Pietarissa olisi vangittu neljä hyvin korkeata sotilashenkilöä, ei sitävastoin liene perää. Yleensä on pidättyvästi suhtauduttava kaikkiin tietoihin levottomuuksista armeijassa.

Ulkoasiainkomissariaatin Pietarissa olevan asioimiston päällikkö, hra Wainstein, on ollut näkymättömissä Trotski-Sinovjevin jutun alusta alkaen. Milloin ilmoitetaan että hän on sairas, milloin taas, että hän on matkustanut Moskovaan. Ei ole mikään salaisuus, että hän aikoinaan oli Trotskin läheinen ystävä - arvatenkin heidän yhteiseltä Amerikan-ajaltaan - ja että hän Trotskin kukistumisen jälkeen on ollut kaikissa otteissaan erinomaisen varovainen, ettei sanoisi passiivinen; kaikki täkäläiset konsulit tietävät, että Narkomindelissa on ollut vaikea saada luistamaan yksinkertaisia juoksevia asioitakaan. Varmaa tietoa hänen kohtalostaan ei toistaiseksi ole. Viron pääkonsuli kertoi toissapäivänä tavanneensa copperassa hra Wainsteinin apulaisen, hra Iljin-Genevskin, joka jälleen oli maininnut esimiehensä sairaudesta, mihin hänen rouvansa merkittävästi hymähtäen oli lisännyt: tähän tiedätte, että Pietarissa nykyään on paljon sairaita. Mikä kohtalo hra Iljin-Genevskiä itseään odottaa en voi sanoa; häntä ei juuri tunneta muuna kuin Pietarin etevimpänä shakinpelaajana.

Kaikesta päätteän on lähiaikoina odotettavissa askeista melkoista laajempi oikeudenkäynti, joskaan siihen ei nyt ole sekaantunut yhtä huomattavia henkilöitä.

Mäkelä
Pääkonsuli.